

no llunyà.

Mantegosa (p. 141) i «Cometa de *Mantegoses*» partides de pasturatge, de la vall de Ribes formant part d' «Els Planassos» de Queralbs, segons el *Gibell* (S. XVIII) *BCEC* 1918, p. 137. Es diria, de primer, *Cometa mantegosa*, adjectiu (amb *de* postís), curiós nom al·lusiú a l'explotació lacticínia que es devia fer de les vaques d'aquells orris.

-MANTELL, BENI-

Nom de lloc valencià; i altres (de lloc i de persona) de les terres reconquerides dels moros.

1) *Benimantell*, poble de la vall de Guadalest, al Nord-est de la Serra d'Aitana, uns 10 k. O. de Callosa, i a 4 del Castell de Guadalest.

Pron.: *benimanté̄l* a Alcoi, J.G.M. 1935; id. en les enq. de 1963, a tots els pobles de la vall, i en la del poble mateix (XXXV, 16-22).

MENCIONS ANT. 1248: *Benimantel*, alqueria de la vall de Guadalest, en el *Rept.* (Bof., p. 478); 1325: *Benimantell* (A.C.A., reg. 227, fº 158). SSiv. (129) diu que aquest poble de 900 hab., de l'arxiprestat de Callosa, apareix també en una variant indatada *Benamantell*, i en la moderna, des del *Rept.*; fou anex de la parròquia de Guadalest, i el Patriarca hi féu fer una esgl. l'any 1574, per als habitants i per als pobles moriscos «Almasera» i *Ondara*: i el rector de Guadalest havia d'anar a dir missa tots els diumenges en aqueixos poblats, res més que en simples ermites. (Biblg. en Lz.Vargas, 1774, I, 70).

2) *Benimantell*, homònim a la Vall d'Albaida, que no és possible confondre amb (1) (com fa SSiv. p. 120, parlant d'aquest), car aquest (2) es troba uns 50 k. més al NO., separats per diverses valls i les serres que les divideixen. Avui ha quedat reduït a un despobl; però devia ser una alqueria important en temps dels moros perquè ja consta en el *Rept.*, escrit *Benimantel*, amb tres donacions, des de 1242, com alqueria de la Vall d'Albaida (Bof., pp. 339, 452 i 470).

Pertany al terme de Guadasséquies, on ho vaig oir com *benimanté̄l*, en l'enquesta d'aquest poble (1962, xxxii, 107-109). El mateix SSiv., (p. 251, article *Guadasséquies*), recull la notícia que «en el sitio denominado *Benimantell* existió un poblado del qual quedan escombros»: és clar que allí és on hi havia l'alq. de la Vall d'Albaida registrada en aquells altres tres passatges del *Rept.*

Ara bé com que en aquest lloc (2) queden, no sols aquells *escombros*, sinó que s'hi han trobat moltes restes romanes i ibèriques, hi ha motiu per sospitar que aquests *escombros* fossin els d'una de les nombroses mines que cercaven els romans en aquest país com en tots els que dominaren.

També a la Vall de Guadalest vaig recollir la tradició de diverses mines abandonades, muntanya amunt de les cases de Benimantell (1), i entre aquest poble i els més ponentins de la Vall de Guadalest (Benifato, Beniardà etc.); cf. els noms Font d'*Ors*, *Runar del Mancó*, i *Barranquet de Benimantell*, que SSiv. recull com pdes. antigues de *Beniardà* [poble immediat al S. de (1)]. Aquestes memòries de mines donen peu a una de les dues conjectures etimològiques que faré més avall (B).

3) Hi hagué encara un altre *Benimantell*, antic, en el te.de Tortosa, del qual tinc notícia per un doc. de 1097, expedit per Ramon Berenguer III (Balari, *Orig.*, p. 16), i per un de 1057, citat per Simonet (*Glos.Moz.* s.v. *mantel*).

ETIM. Dues filiacions: de les quals

A) es presenta com en tots els noms en *Beni-*, a base d'un NP aràbic. En efecte ens consta un nom així, en diversos llocs.

1) *Aben-Manthel* en el Rept. de Mallorca (posseïdor d'un molí: *Molin A.M.* en te d'Inca (*Rept. Mall.* 6, i Quadrado 526).

2) *Hiben-Mantel*, nom d'un sarraí, en el Cronicó del Monjo Silense (*Esp.Sagr.* xvii, i Simonet, s.v.).

3) *Abenmontiel* personatge del S. XIII, que es creu saragossà, però fou enterrat a València, en l'any I del S. VII de la Hèjira, J. Ribera (*Disert. y Op.* II, 259).

4) Un *Ahmād Ben Farağ Ben Mntyl* (que vocalitzarem *mantil* (més que *Montel*, com fa l'editor) en Al-Ĥuṣānī. *Hist. dels Judges de Córdoba* (p. 19). En fi, sense *Ben-* també hi ha:

5) un *Al-Mantel*, moro citat en el *Rept. de Val.* (Sim.).

6) Manso de *Mantils*, en un doc. del S. XII del *Cart.* de Poblet (p. 164), és versemblant que sigui també d'un dels nombrosos moriscos que figuren en aquest cartulari.

Ara bé, Simonet (i Asín, *Contr.*, s.v.), coincideixen a creure que aquest nom no és aràbic, sinó manllevat del romànic *mantell*; i puix que ho diuen aquests arabistes, sembla que hàgim d'acceptar que no és aràbic. Però no sols hi ha la desconfiança que sempre han d'inspirar els noms híbrids, sinó que (en l'aspecte semàntic) costa de comprendre un nom així, i ells no en donen justificació: 'fill o fills del mantell'? Com pot ser?

Fins si penséssim que *Ibn* o *Beni-* fos aquí mer exponent semàntic adjectival 'el del mantell', 'aquells del mantell'. Prou s'entendria que es vagi usar com sobrenom d'algun individu; però de tants, tant repetit, costa molt de creure; majorment dubtem que personatges moros ben conspicus, com eren alguns o la major part d'aquests, en el món hispano-musulmà, duguessin tots un nom de fort i vulgar regust romànic. També aquest argument m'induí a pensar